

Tisztelt Betegünk, Tisztelt Hozzáértő!

Engedje meg, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Központi Kórház és Egyetemi Oktatókórház Ápolási Szolgálatának nevében segítséget nyújtsunk Önöknek a nyomási fekély (dekubitus) otthoni ellátásában.

Mi is az a dekubitus (felfekvés)?

A felfekvés igen nagy fájdalommal járó, bőr és bőr alatti szövet károsodása, sebesedése, amely legtöbbször hosszan ágyban fekvő, mozgásukban gátolt betegeknél alakul ki, leggyakrabban a nyomásnak leginkább kitett helyeken, keresztcsont felett, (fenék), könyvek, boka, sarok és a térd részein.

Súlyosbíthatja a beteg állapotát, rontja a seb gyógyulási esélyét, ha a beteg idős, nem táplálkozik megfelelően, kevés folyadékot fogyaszt, ha székletét és vizeletét maga alá engedi, és mozgáskorlátozott.

Kísérő betegségek is fokozzák a felfekvés kialakulását, például cukorbetegség, az elhízás, a keringési rendszer bármely elváltozása, krónikus mozgásszervi betegségek, daganatos betegség.

A felfekvés kialakulásának folyamata:

A tartós mozdulatlan fekvés következtében a beteg bőre az ágygal érintkező részen állandóan ugyanazon pontokon nyomódik. Emiatt az adott bőrfelületen a vérkeringés rövid idő alatt rosszabbá válik. Sejtjeinkhez, szöveteinkhez táplálékot a vér jutítja el. Ahol rossz a keringés, ott a sejtjeink szöveteink „éheznek”, és lassan kezdenek elhalni.

A dekubitus megelőzésének érdekében végzendő feladatok:

- Bőr állapotát naponta meg kell vizsgálni, nem alakult-e ki elszíneződés, hólyagképződés, seb a bőr felületén.
- Naponta a test egész felületét le kell mosni, szárazra kell törölni, különös tekintettel a hajlatokra, és az összeérő bőrfelületekre (izzadás, valamint váladékkal való szennyeződés esetén a mosdatást meg kell ismételni).
- Folyamatosan tiszta, száraz, ránc- és gyűrődésmentes ágyneműt kell biztosítani.
- A nyomásnak kitett bőrfelületek tehermentesítése céljából a beteget 1-2 óránként az ágyban is mozgassuk, fordítsuk hol a bal, hol a jobb oldalára, ilyenkor a felül lévő lábat kispárnával támasszuk alá, kezei, lábai alá helyezzünk párnát, ügyeljünk arra, hogy csak a legkisebb felületen érintkezzenek a bőr felületei egymással.
- Ha betegünk magatehetetlen és visszadőlne a hátára, úgy lepedőbe csavart takaróval, vagy párnával támasszuk ki.
- Ha a beteg állapota engedi, naponta több alkalommal ültessük fel az ágyban, ültessük ki az ágy szélére, vagy egy kényelmes fotelba. A beteg mozgását mindig terv szerint, és rendszeresen végezzük

- A keringés javítása érdekében a test egész felületén végezzünk bedörzsölést, enyhe masszírozást, a bőrápoló szerekkel.
- **A kivörösödött, hámszáraz területet tilos masszírozni!**
- Amennyiben lakóhelyükön működik otthonápolási szolgálat, vegyék igénybe (házi orvoson keresztül) a gyógytornász és fizioterápiás asszisztens segítségét betegük ellátásában.

Tünetek felismerése, a felfekvés szakaszai:

1. Ha nyomásnak kitett helyen, a beteg bőrén piros foltot észlelünk, akkor az a kezdődő felfekvés jele. Ilyenkor a bőr meleg tapintatúvá, sérülékennyé válik, elvékonyodik, és a beteg fájdalomról panaszkodik. Már ezt jelezzük egészségügyi szakembernek, házi orvosnak, körzeti ápolónak.

2. A második szakaszban már hámszáraz tapasztalható. A bőr forró, és fájdalmas. A felfekvés még ebben a szakaszban gyorsan gyógyítható, de ha nem történik eredményes beavatkozás, akkor rövid időn belül ez a terület hideg tapintatúvá, érzéketlenné válik, kékesen elszíneződik és megkezdődik a szövetelhalás.

3. A harmadik szakaszra a teljes hámszáraz a jellemző, amely a bőr alatti szövetek sérülésével, elhalásával jár.

4. A negyedik szakaszt nagy kiterjedésű roncsolás, szövetelhalás jellemzi, melynek két fajtája ismeretes. A száraz üszkösödés esetében a szövetrész feketés-barnás színű, felszíne száraz, ráncos. A nedves üszkösödés esetén az elhalt terület feketés-vörös, szürkés, és kellemetlen szagú váladékot termel.

Kialakult dekubitus esetén végzendő feladatok:

A megelőzés érdekében végzett teendőinket továbbra is folytassuk, az eredményes sebkézelés érdekében mindig kövessük a szakember által megadott utasításokat.

Sebkötözés előtt otthonunkban is igyekezzünk a megfelelő higiénés (fertőtlenített) környezet megteremtésére. A kötözés ideje alatt többször végezzünk kézmosást, kézfertőtlenítést.

Sebkötözés lépései:

- Minden sebbel történő foglalkozás előtt és után alapos kézmosást kell végeznünk!
- A sebtisztítás célja: az elhalt szövetek eltávolítása, tiszta sebalap biztosítása.
- A sebtisztítást, sebatörlést steril 0,9%-os NaCl oldattal (steril sóoldat, mely gyógyszerárban kapható) végezzük, melyet a beteg sebére öntünk (az ágynemű védelme érdekében a kifolyó váladékot papírtörülközővel, vagy tiszta ágyneművel fogjunk fel).
- Ezután végezzük el a seb fertőtlenítését, melyhez olyan fertőtlenítőszer alkalmazását javasoljuk, amely sebbe öntve nem „csíp”, ilyen pl. a Betadine.
- A fertőtlenítés után a seb környezetét szárazra kell törölni, hámosító krémmel vékonyan be kell kenni.

- Ezután történik meg a seb állapotának, és méretének megfelelő kötszer felhelyezése, rögzítése, melynek kiválasztásához kérjük szakember segítségét.
- Az izmokat és a csontot elérő fekély esetén aktív sebészi kezelés szükséges, ilyenkor jelezzük a háziornosnak, aki beutalót ad az illetékes sebészeti szakrendelésre.
- Vezessünk naplót a seb méretéről, mélységéről, váladékozás mértékéről.
- A beteg kötözése során alkalmazott anyagok, és kötszerek szakorvosi javaslat alapján, a háziornos által receptre felírhatóak, gyógyszerárban, gyógyászati segédeszközt forgalmazó boltokban kaphatóak.
- Gondoskodni kell a használt kötöző anyagok higiénikus eltávolításáról is.
- Ha a kötözés, és kötéscserék fájdalommal járnak, orvosi rendelés alapján adjunk betegünknek fájdalomcsillapítót, és a kötéscserék időpontját úgy időzítjük, hogy a betegnek a lehető legkisebb fájdalommal járjon a beavatkozás.

A felfekvés megelőzése és eredményes kezelése érdekében fontos, hogy a beteg jól táplált legyen. Ezt fehérjedús ételekkel (hús, tejtermékek, tojás), és ún. táplálék kiegészítők (Nutridrink, Ensure plusz, Cubitan) etetésével érhetjük el, ami segíti a sebgyógyulás folyamatát.

Fontos, hogy ne felejtjük el naponta 5-6 alkalommal 1-1 pohár tiszta vízzel, vagy gyümölcslével megitatni betegünket.

Reméljük, hogy tanácsainkkal tudunk segíteni Önöknek.

Mielőbbi teljes felgyógyulást és jó egészséget kíván a

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Központi Kórház és
Egyetemi Oktatókórház Igazgatósága

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Központi Kórház és Egyetemi
Oktatókórház
3526 Miskolc, Szentpéteri kapu 72-76

Betegtájékoztató dekubitusz (felfekvés) megelőzésére és kezelésére

Ápolási Igazgatóság „Információs Füzetek” című sorozatának 3. kiadványa
Készítette: Ápolásfejlesztési Munkabizottság – 2011. február